

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ '21

Το συντελεσθέν γεγονός του 1821 δεν συνιστά απλώς την μετά από τετρακόσια χρόνια έξοδο της Ελλάδας για μια θέση στην παγκόσμια ιστορία. Είναι η τελευταία και κορυφαία στιγμή μιας συνεχούς και ακατάβλητης διαδικασίας που αρχίζει αμέσως μετά την άλωση της Πόλης. Μιας διαδικασίας εξόδου «προς άγραν προσώπου», δηλ. της ελευθερίας. Επομένως μιας διαδικασίας ερωτικής και γι' αυτό ακριβώς το '21 ως γεγονός αποτελεί με τον πιο ανάγλυφο τρόπο το πιστοποιητικό ερωτικών φρονιμάτων του γένους.

Άλλωστε στους μυχούς των εξωτερικών γεγονότων της Ελληνικής Ιστορίας υπάρχει κάτι σταθερό και ακατάλυτο, αφού η μυστική αποστολή του Γένους είναι το κάλλος που κοσμεί τον έρωτα για την ελευθερία. Ποιος αμφισβητεί ότι η Ελλάδα παρέλαβε τις άναρθρες κραυγές της Ανατολής και τις μετουσίωσε σε έναρθρο λόγο; Ότι δέχτηκε στα ακρογιάλια της την Ασάρτη για να την μετατρέψει σε Αφροδίτη;

Με σεβασμό ακουγόταν το όνομα της Ελλάδας σε όλο τον πολιτισμένο κόσμο, κατά τα τέλη του 18^{ου} αιώνας, τότε που ωριμάζε η επανάσταση, αλλά συγχρόνως είχε αποκρυσταλλωθεί η εντύπωση ότι πέθανε, αφήνοντας το φως της κληρονομιά σε άλλους λαούς. «το χάσμα που άνοιξε ο σεισμός ευθύς εγιόμισε άνθη», κατά τον εθνικό μας ποιητή. Υποχθόνιες, αισθητές στα μάτια λίγων, σοβούσες από αιώνες δυνάμεις, εκτινάχθηκαν ως πίδακες στον ήλιο, όπως οι κρυμμένοι πόθοι στα συρτάρια των κορασίδων. Και τότε οι μύστες και εραστές της Αρχαίας Ελλάδας, έγιναν εραστές των συγχρόνων Ελλήνων, φιλέλληνες.

Και σε ό,τι αφορά τους Έλληνες του '21 δεν μέθυσαν ούτε από τα δικαιώματα, αλλά και δεν εξουθενώθηκαν από τις υποχρεώσεις. Τα θεώρησαν συνιστώσες της ελευθερίας και ακολούθησαν τον δρόμο της. Αυτής που, από την πεδιάδα του Μαραθώνα ως τα γκρεμισμένα τείχη του Μεσολογγίου και ως τα βουνά της Βορείου Ηπείρου μπορούμε να παρακολουθήσουμε τον βηματισμό της, που στη Μονή της Αγίας Λαύρας διακρίνουμε βαθιά το ματωμένο χνάρι της. Αυτής της λυσικόμης και λυσιμελούς θεάς που προσκάλεσε και προκάλεσε τους μύχιους πόθους του Γένους. Έτσι εξηγείται η παραφροσύνη του γεγονότος, αφού οι «φρόνιμοι πατριώτες» (εντός και εκτός εισαγωγικών) εξόρκιζαν το Έθνος να περιμένει. Ευτυχώς η λογική δεν οδηγεί πάντοτε την ανθρώπινη ιστορία. Υπάρχουν και οι υπόγειες κραυγές, στοιχεία μιας άλλης λογικής. Χαρά στους λαούς που τις αφουγκράζονται.

Οι Έλληνες λοιπόν τις άκουσαν, έβγαιναν «απ' τα κόκκαλά τους τα ιερά» και μέθυσαν μέσα στην παρατεταμένη γιορτή του γεγονότος, γιατί ακριβώς γιορτή ήταν το '21. Οι ερωτικές πράξεις άλλωστε μέσα σε γιορτές ανθίζουν, τότε που συνάγονται όλοι στην ουσία και συνουσιάζονται, εξέρχονται δηλ., όπως προαναφέρθηκε, προς άγραν προσώπου. Όταν ο Μακρυγιάννης αρνείται το δικαίωμα να τον κτυπουν, γιατί δεν είναι ζώο αλλά άνθρωπος, αυτήν την έννοια την ελληνική του προσώπου, που επάνω του άφησε το χνάρι του ο θεός, υποδηλώνει με τρόπο αυθόρμητο και ενστικτώδη. Σύσσωμοι λοιπόν οι Έλληνες διέσχισαν τη μεγάλη της ελευθερίας διαδρομή μέσα στο χρόνο, απ' τις Θερμοπύλες στο Σούλι, για να χορέψουν το χορό του Ζαλόγγου, πρωτοφανές γεγονός στην παγκόσμια ιστορία.

Ο Μακρυγιάννης πάλι θα νιώσει την ανάγκη να τονίσει πολλές φορές τον ευλογημένο απ' τον θεό χαρακτήρα του Αγώνα, χωρίς αντί να σημαίνει πως οι Έλληνες δεν είχαν ως κίνητρο και την αθλιότητα της καθημερινής κοινωνικής πραγματικότητας στα τετρακόσια χρόνια της σκλαβιάς. Στα χρόνια που δεν έσβησε τίποτα απ' τα στοιχεία εκείνα που διαμόρφωσαν τον Ελληνισμό: η γλώσσα, η θρησκεία, οι παραδόσεις, η μουσική του. Κι αυτά ήταν οι σπίθες που σιγόκαιγαν. Η Ελλάδα όμως, όπως θα σημειώσει ο ποιητής, μόνον ως σπίθα και σπίθισμα πνεύματος μπορεί να υπάρξει, έτσι άλλωστε υπήρξε ως τα σήμερα και όχι ως χώρος, αφού για μεγάλο χρονικό διάστημα ο χώρος αυτός δεν αποτέλεσε ποτέ χώρα, δηλ. κράτος.

Το Γένος λοιπόν ούτε τη γλώσσα του έφθινε για να φθίνει το ίδιο, ούτε τη θρησκεία του απώλεσε για να απωλέσει τον εαυτό του, ούτε τις παραδόσεις του λησμόνησε για να λησμονηθεί, ούτε άμουσο έμεινε αφού μουσικωνόταν στο δημοτικό τραγούδι, γι' αυτό και σηκώθηκε τον Μάρτιο του '21, πιστό στην ορθία στάση που κληρονόμησε. Και το υψηλό του φρόνημα ενσάρκωσε η θυσία του στο Μεσολόγγι, κάνοντας να πέσουν πάνω του τα φώτα της οικουμένης όλα.

Αυτός και ο λόγος για τον οποίο μπόρεσε να υπερβεί τις αθλιότητες της διχόνοιας και των εμφυλίων σπαραγμών, διατηρώντας τη μνήμη του, εμβαθύνοντας στη συνείδηση της ιστορίας του και προασπίζοντας επομένως την ταυτότητά του. Άλλωστε το μεγαλείο του πολιτισμού ενός έθνους έγκειται στην καθαρότητα και το βάθος της μνήμης του. Και, αν αυτό είναι αλήθεια για όλους τους λαούς, είναι επιτακτικότερη ασφαλώς για μας με το βαρύτερο φορτίο του παρελθόντος. Ένα φορτίο που προεικάζει το μέλλον μόνον όταν το επωμιζόμαστε. Και όσοι αγωνιστές δια του θανάτου το επωμίστηκαν, οραματίστηκαν σ' αυτό την προοπτική της πατρίδας. Ευτύχησαν κατ' αυτόν τον τρόπο να δουν μέλλον στον θάνατό τους, αφηφώντας τον φόβο του.

«Γιατί πρώτοι οι Έλληνες, όπως ο ποιητής θα αναφέρει, στον κόσμο εδώ κάτω, έκαμαν οίστρο της ζωής τον φόβο του θανάτου».

Εκκενός